

Koulujen erilaiset käytännöt maahanmuuttotasaisten oppilaiden koulupolulla - KIEPPI-toimenpideohjelman loppuraportti

Hyviä käytänteitä koulun toimintakulttuurin tukemiseksi

Kouluun kiinnittymiseen

Vantaalla toteutetaan kaveri- ja vertaistukitoimintaa oppilaiden kouluun kiinnittymisen ja opiskelun tueksi. Oppilaiden vertaistukea edistetään monikielisellä työskentelyllä ja kaveritoiminnalla.⁵

Tampereella valmistavan opetuksen ja perusopetuksen opettajan muodostama työpari tai työtiimi suunnittelee ja toteuttaa valmistavan opetuksen ja perusopetuksen ryhmille yhteistä toimintaa, jossa oppilasryhmiä sekoitetaan suunnitellusti ja opetus toteutetaan kielitietoisesti. Oppilaat saavat kavereita perusopetuksen luokista, mikä helpottaa sinne siirtymistä.⁴

Sastamalassa on yhteistyömalli perusopetuksen sekä nuoriso- ja liikuntapalveluiden välillä. Maahanmuuttajaoppilaille tarjotaan mahdollisuuksia myös koulupäivän jälkeen tapahtuvaan harrastamiseen ja vapaa-ajan toimintaan, mikä tukee kotoutumista ja opiskelua.⁵

Tampereella toteutetaan Harrastusetsivä-mallia yhteistyössä kouluvalmentajien kanssa. Harrastusetsivä auttaa monikielisiä perheitä löytämään lapselle sopivan harrastuksen yhteistyössä oman koulun kouluvalmentajan tai muun koulun työntekijän kanssa. Harrastusetsivä auttaa ylittämään kielellisiä, tiedollisia ja kulttuurillisia esteitä saattamalla oppilaan harrastukseen ensimmäisen kerran.⁵

Porissa on luotu malli ja rakenne monikielisten oppilaiden tukemiseksi. Konsultoitava monikielisten erityisopettaja ja kielellisesti tuetun opetuksen opettajat toimivat tiiviissä yhteydessä sekä oppilaisiin että koulujen henkilöstöön. Erityisesti valmistavalta perusopetukseen siirtyvien monikielisten oppilaiden vahva tuki, kuten tukiopetus, samanaikaisopetus, Kietu-opetus, konsultoitava erityisopetus ja ohjaajat, ovat parantaneet heidän oppimistuloksiaan ja sitoutumista koulujärjestelmään. Tämä on lisännyt oppilaiden motivaatiota ja vähentänyt syrjäytymisen ja yksinäisyyden tunnetta.⁵

Valmistavaan opetukseen

Tampereella on erityisesti uusien valmistavan opetuksen opettajien tukena valmistavan vuosikello, joka selkeyttää suomen kielen opetuksen vaadittavat sisällöt ja ehdottaa opetusjärjestystä teemasanan lisäksi kielioppisisältöihin. Lisäksi teemasananastosta on luotu

uusi oppimateriaalikokonaisuus. Valmistavan luokan oppilaille tämä tuo selkeyttä läpikäytävien sisältöjen suhteen ja mahdollistaa entistä suuremman eriyttämisen.⁵

Uudenkaupungin kaupunki on toteuttanut yhdessä **Turun yliopiston Oppimisanalytiikan tutkimusinstituutin (TRILA)** kanssa Valmistavan opetuksen opintopolku: perussanasto -kurssin ViLLE-oppimisympäristöön. Kurssi sisältää sanasto- ja rakennetehtäviä, joissa osassa on myös oman tekstin tuottamista. Kurssi on vapaasti käytettävissä kaikille ViLLEn käyttäjille, ja sitä pääsee testaamaan ilman kirjautumista [täällä](#).⁵

Kielitietoisuuden opetuksen tueksi

Tampereella omakielisen kielellisesti tuetun opetuksen myötä monessa luokassa työskentelee samanaikaisopettaja. Hänellä on käsitys kielitietoisesta opettamisesta ja hän täydentää luokan- tai aineenopettajan opetusta muun muassa käsitekartoilla tai selkokielisillä muistiinpanoilla. Oppilaiden koulumenestys on parantunut ja opiskelumotivaatio lisääntynyt monissa näistä luokista.⁵

Mikkelin kaupungin, Otavian Nettiperuskoulun sekä Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin yhteistyönä on toteutettu Muikku-verkko-oppimisympäristöön viisitoista kurssikokonaisuutta matematiikan, englannin, ympäristöopin, yhteiskuntaopin ja terveystiedon oppiaineisiin. Kurssilla on kielitietoista, monikanavaista ja visuaalispainotteista verkko-oppimateriaalia, joka tutustuttaa oppijoita sekä oppiaineen sisältöihin että tiedonalojen kieleen. Kurssimateriaalien opiskelu sähköisessä oppimisympäristössä on kaikille maksutonta. Eri kursseihin pääsee tutustumaan [täällä](#).⁵

Uudenkaupungin ja Lohjan kaupungit sekä Turun yliopiston Oppimisanalytiikan tutkimusinstituutin (TRILA) ovat yhteistyössä toteuttaneet ViLLE-oppimisjärjestelmään sekä Kielitietoinen historia- sekä yhteiskuntaoppi -kurssit. Kurssit tarjoavat erilaisen vaihtoehdon opiskeluun. Ne sopivat monikielisille oppilaille, mutta toimivat hyvin myös koko luokan kanssa tai S2-tunneilla. Kurssit on vapaasti käytettävissä kaikille ViLLEn käyttäjille. Yhteiskuntaopin yhteen oppituntiin pääsee tutustumaan ilman kirjautumista [täällä](#).⁵

Kodin ja koulun yhteistyöhön

Espoossa huoltajien osallisuutta on lisätty kulttuuriohjauksella, järjestämällä jatko-opinnoista kertovia infoiloja sekä laatimalla erilaisia materiaaleja tehostettuun oppilaanohjaukseen selkosuomeksi ja eri kielillä. Tärkeää on, että sekä huoltajat että oppilaat ymmärtävät koulun toimintaa ja periaatteita, jotka ohjaavat toimintaa. Kulttuuriohjauksen laajentaminen on lisännyt oppilaiden ja huoltajien ymmärrystä suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä. Samalla koulun henkilökunnan ymmärrys eri kulttuureista tulevien oppilaiden taustoista ja eri maiden koulutusjärjestelmistä on kasvanut. Voidakseen toimia oppilaan parhaaksi koulun henkilökunnan on ymmärrettävä oppilaan ja huoltajien kulttuurisen taustan vaikutus heidän toimintaansa. Tämä kaikki on vaikuttanut myönteisesti kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön ja

omalta osaltaan parantanut huoltajien osallisuutta lastensa oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa.⁵

Kristiinankaupungissa järjestettiin koululla kielituki-ilta, missä tiedotettiin koulun käytänteistä valmistavassa opetuksessa, siirtymisestä perusopetusryhmiin ja tukitoimista perusopetusryhmissä. Tilaisuuteen oli kutsuttu entisiä oppilaita kertomaan huoltajille valmistavasta opetuksesta, heidän saamastaan tuesta ja siitä, miten Kristiinankaupungin käytänteet ovat auttaneet heitä matkan varrella nykyiseen opiskeluun.⁵

Siikajoella läksykerho saavutti menestystä sillä, että vanhemmat odottivat innokkaasti tunteja ja pitkän koulupäivän jälkeen lapset ja nuoret odottivat kerhoa. Lisäksi läksykerho menestyi siinä, että suomalaisista ohjaajista koostuva vapaaehtoisryhmä vahvisti ja tuki toimintaa koko kerhon ajan. Kävijät olivat innokkaita oppimaan uutta. Koska valmistavassa opetuksessa oli oppilaita eri kansallisuuksista, yhteinen kieli oli suomi, jota harjoiteltiin ahkerasti yhdessä. Vanhemmat järjestivät muita kerhoja lapsille, joihin myös suomalaiset lapset ja aikuiset osallistuivat.⁵